VÄYLÄ/642/Vv-00.00.05/2026

30.1.2026

Väylävirasto
Trafikledsverket

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan
liikennejaosto

Asiantuntijalausuntopyyntönne 26.1.2026 (VNS 10/2025)

Valtioneuvoston selonteko valtakunnallisesta liikennejärjestelmäsuunnitelmasta vuosille 2026–2038

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan liikennejaosto on pyytänyt Väylävirastolta toimialansa osalta asiantuntijalausuntoa liittyen Valtioneuvoston selontekoon valtakunnallisesta liikennejärjestelmäsuunnitelmasta vuosille 2026–2038. Näkemystä on pyydetty erityisesti julkiseen talouteen ja valtion talousarvioon liittyvistä näkökohdista.

Väylävirasto kiittää mahdollisuudesta tulla kuulluksi asiassa ja toteaa lausuntonaan seuraavaa.

Yleistä

Väylävirasto pitää tärkeänä valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman, Liikenne12-suunnitelman, laatimista sekä sitä, että suunnitelman päivitys on edennyt selonteon antamiseen. Suunnitelmalla tavoitellaan pitkäjänteistä, yli hallituskausien jatkuvaa ennakoitavaa toimintaa liikennejärjestelmän kehittämiseksi. Väylävirasto on osallistunut suunnitelman valmisteluun ja on ollut mukana erityisesti suunnitelman toimenpiteiden valmistelussa.

Liikenne12 -suunnitelma on hyvin laadittu, selkeä ja aiempaa strategisempi kokonaisuus. Suunnitelman toimenpiteet koskevat laajasti Väyläviraston toimintaa. Sen lisäksi, että suunnitelma antaa taloudelliset kehykset ja linjaukset valtion väylänpidolle, se sisältää laajasti erilaisia Väyläviraston tehtäväkenttään kuuluvia toimenpiteitä. Suunnitelma konkretisoituu erityisesti Väylävirastossa tehtävissä perusväylänpidon suunnitelmassa, suunnitteluohjelmassa ja väyläverkon investointiohjelmassa.

Valtakunnalliselle liikennejärjestelmälle asetettuja tavoitteita (toimivuus, turvallisuus, kestävyys) ja näitä yhdistäviä näkökulmia (tehokkuus, saavutettavuus ja resilienssi) voidaan pitää kannatettavina ja tarkoituksenmukaisina. Suunnitelma sisältää näiden koko maata koskevien liikennejärjestelmän kehittämislinjausten lisäksi myös alueellisia erityispiirteitä. Nämä kaikki auttavat priorisoimaan suunnitelman toimeenpanoa tarkoituksenmukaisella tarkkuustasolla.

Suunnitelman vaikutusten arviointi on tehty suunnitelman luonne ja tarkkuustaso huomioiden hyvin.

Rahoitustasot

Suunnitelman mukaan valtio nostaa nykyisen liikenneinfran perusväylänpidon tasoa 460–580 miljoonalla eurolla vuosiksi 2030–2037. Perusväylänpidon rahoituksen vuosittainen taso nousee tällöin noin 1,74 mrd. eurosta 1,86 mrd. euroon. Vuoteen 2029 asti vuosittaiset rahoitustasot ovat julkisen talouden suunnitelman mukaiset. Vuodesta 2030 alkaen parantamistoimenpiteisiin varataan perusväylänpidon vuosittaisesta määrärahasta keskimäärin 50 miljoonaa euroa pieniin parantamisiin.

Väylävirasto pitää erittäin tärkeänä perusväylänpidon merkityksen huomioon ottamista sekä sen rahoitustason nostoa vuosikymmenen vaihtuessa. Väylänpidon pitkäjänteisessä suunnittelussa on tärkeä voida luottaa siihen, että perusväylänpidon rahoitustason nosto tulee tällöin toteutumaan. Perusväylänpidon rahoitustaso laskee tätä ennen erittäin niukaksi vuosina 2027–2029, minkä taustalla on hallituksen erillisrahoituksen päättyminen sekä julkisen talouden suunnitelma. Väylien hoidon taso pyritään säilyttämään nykyisenä, mutta väylien heikentyvä kunto heikentää päivittäisen liikenteen palvelutasoa vilkasliikenteisen pääväyläverkon ulkopuolella. Liikenneverkon korjaamisen rahoitus on ennen L12-suunnitelman mukaista tasokorotusta niin niukka, että esimerkiksi rataverkon suunniteltuja peruskorjaushankkeita joudutaan mahdollisesti keskeyttämään.

Väyläverkon kehittämiseen ja parantamiseen valtio suuntaa suunnitelman mukaan rahoitusta suunnittelukaudella yhteensä yli 6 mrd. euroa (ml. hallitusohjelman investointiohjelman käynnistämättömät hankkeet). Lisäksi sotilaallisen liikkuvuuden tarpeita on tunnistettu n. 3,5 mrd. euron edestä. Sotilaallisen liikkuvuuden tarpeisiin ei ole mahdollista vastata rahoituksen peruskehyksestä. Päätetyille hankkeille on varattu n. 3,5 mrd. (ml. Rautatieliikenteen kulunvalvontajärjestelmän modernisointi ja peruskorjausinvestointi). Rahoitusohjelman mukaisesta kehittämismomentin rahoituksesta varataan kaupunkiseutujen (MAL-seudut) kehittämishankkeisiin keskimäärin 50–100 miljoonaa euroa vuosittain.

Väylien kehittämisen osalta sidotun rahoituksen osuus on merkittävä. Uusiin hankkeisiin tarkoitettu sitomaton rahoitus on selvästi niukempi kuin esimerkiksi edellisessä Liikenne 12 -suunnitelmassa. Rahoitus riittää kaikista tärkeimpiin kehittämishankkeisiin, kun ne priorisoidaan tietoon perustuen väyläverkon investointiohjelman mukaisesti. Perusväylänpidon lähivuosien niukka rahoitus aiheuttaa kuitenkin sen haasteen, että kehittämisrahaa voidaan joutua kohdistamaan Väyläviraston investointiohjelmassa myös isoihin kiireellisiin peruskorjaushankkeisiin. Kehittämisrahoituksen riittävyyden kannalta on lisäksi tärkeää, että sotilaallisen liikkuvuuden edistämiseen tarkoitettu erillisrahoitus toteutuu Liikenne 12 -suunnitelman mukaisesti.

Kokonaisuutena sekä perusväylänpidon toimet että väyläverkon kehittämishankkeet vaativat jatkossa vahvaa tietoperusteista priorisointia. Lisäksi yleisesti niin

perusväylänpidossa kuin väylien kehittämisessä on ensisijaisen tärkeää huolehtia väyläverkkojen kunnosta. Se luo perustan kaikelle verkkojen käytölle, niin kansalaisille, elinkeinoelämälle kuin sotilaalliselle liikkuvuudelle ja huoltovarmuudelle.

Tämä asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu.
Väylävirastossa asian on ratkaissut Pääjohtaja Kari Wihlman ja esitellyt Toimialajohtaja Jaakko Knuutila.

Liitteet Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan liikennejaosto

Jakelu Väylävirasto, kirjaamo
Väylävirasto, johtoryhmä
Väylävirasto, Suunnittelutoimialan johtoryhmä

Väylävirasto
Trafikledsverket

LIIKENNEJAOSTO_LAUSUNTO_VNS_10_2025_VLJS

Tämä asiakirja on allekirjoitettu Väyläviraston sähköisen allekirjoituksen palvelussa. Voit varmistaa Adobe Acrobatilla sähköisen allekirjoituksen eheyden.

Allekirjoitukset

Allekirjoittaja	**Jaakko Knuutila**
Allekirjoitusaika	04.02.2026 09:54
Allekirjoittaja	**Kari Wihlman**
Allekirjoitusaika	04.02.2026 11:24

Allekirjoitetut asiakirjat

Asiakirja	Liikennejaosto_Lausunto_VNS_10_2025_VLJS.pdf (fed67374d58b31e1476f20686aed1e47f0155931479ace38e66823b9debae64e)